Working together

SO

TALLAABADA KOOWAAD EE ROMANIA

Tilmaame wax ku ool ah dadka la siiyo magangalyada caalamiga ah

waxa yalaha u ka koban yahy mashruuca „macluumaadka ku saabsan ilaalinta caalamiga ah, ilaalinta carruurta iyo isdhexgalka qaxootiga" - 2023 oo ay maalgelisay hayada UNHCR

Juun 2023

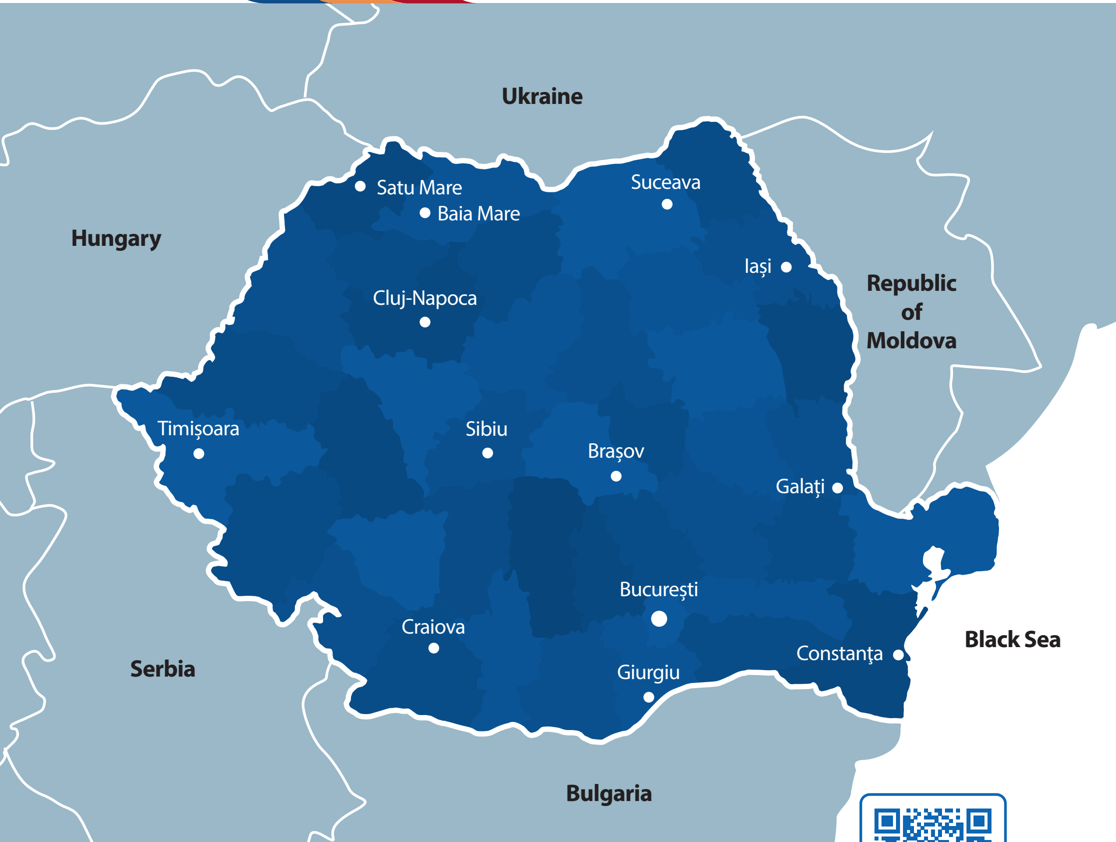

Sawir koodka si aad u aragto khariidadda Romania ee Khariidadaha Google

Ku saabsan Romania

Kahor intaadan bilaabin, waxaa wanaagsan inaad wax yar ka ogaato dalka ku siiyay magan galyada caalamiga ah. Romania waxa ay ku taal bariga Yurub, xuduudna la leh Hungary (galbeedka), Serbia (koonfur galbeed), Ukraine iyo Moldova (waqooyi bari) iyo Bulgaria (koonfurta). Caasimaddu waa Bucharest, oo ah magaalada ugu weyn, oo ku taal koonfurta-bari ee dalka, oo ay ku nool yihiin qiyaastii 2 milyan oo qof.

Marka laga reebo Bucharest, Romania waxay leedahay tiro muhiim ah oo magaalooyin ah oo leh doorar dhaqaale oo kala duwan: Brasov, Timisoara, Iasi, Constanta, Cluj-Napoca, Baia Mare, Satu Mare, Craiova, Suceava, Sibiu iyo kuwa kale.

Xarumaha Gobolka ee Hoyga iyo Hababka Magangalyo-doonka halkaasoo ay ku noolaan karaan qaxootiga iyo magangalyo-doonku waxay ku yaalaan 6 magaalo: Bucharest, Giurgiu, Galati, Timisoara, Şomcuta Mare (u dhow Baia Mare) iyo Rădăuți.

WYaa ka faa’iidaysanaya ilaalinta caalamiga ah?

Marka loo eego sharciga Romania, qofka ajnabiga ah ama qofka aan wadan ee loo aqoonsaday qaxooti ama la siiyay ilaalin hoose. Ilaalinta caalamiga ah waxaa bixin kara Kormeeraha Guud ee Socdaalka (IGI) ama maxkamad.

Qaxootigu waa qofka dalkiisa uga soo tagay cadaadis, dagaal ama rabshad. Qaxootigu waxa uu leeyahay cabsi sal leh oo ku saabsan cadaadis ku salaysan isir, diin, dhalasho, jihayn siyaasadeed ama xubin ka ahaanshaha koox bulsho oo gaar ah. Sababahan dartood, kuma laaban karaan guriga ama waxay ka baqayaan inay sidaas sameeyaan. Dalka Romania, qaabkan ilaalinta caalamiga ah waxa uu dawladu u aqoonsan yahay ajaanibka ama dadka bilaa wadan ah ee buuxiya shuruudaha ku xusan Axdiga Geneva ee xaalada qaxootiga, oo la saxeexay July 28, 1951, kaas oo Romania ay ku raacday sharciga Lr. 46/ 1991kii. Shuruucda qaranka, xeerarka ugu muhiimsan ee danuhu waa **Xeer Lr.122/2006** iyo **OG 44/2004**.

Heerka "ilaalinta hoosaadka" waxaa loola jeedaa qaab ilaalin ah oo ay siiso dawladda Roomaaniya qof ajnabi ah ama waddan la'aan sababo aan ahayn kuwa lagu sheegay Axdiga Geneva; qaabkan ilaalinta waxaa lagu bixiyaa sida uu dhigayo Awaamiirta 2011/95/EU ee Baarlamaanka Yurub waxaana bixiya oo kaliya wadamada xubnaha ka ah Midowga Yurub. Ilaalinta kabista ah waxaa la siin karaa muwaadiniinta ajnabiga ah ee aan buuxin shuruudaha bixinta aqoonsiga qaxootiga, haddii ay jiraan sababo si fiican loo aasaasay oo lagu soo jeedinayo in muwaadinka ajnabiga ah ee lagu soo celiyay wadankii uu asal ahaan ka soo jeedo uu halis geli doono.

Ka dib marka lagu siiyo nooc ka mid ah magangalyada caalamiga ah, waxaad codsan doontaa ogolaanshaha joogitaanka oo ay bixin doonto IGI. Dukumeentiga u gaarka ah waxaa loo soo saaray dhammaan ka-faa'iideystayaasha nooc ilaalin ah wuxuuna shaqeynayaa muddo 2 ama 3 sano ah (waxay kuxirantahay xaaladdaada), iyadoo suurtagal ah in la kordhiyo. Labada xaaladoodba, dukumeentiga waxaa lagu soo saari doonaa **lacag la'aan**.

Waxaan kugula talineynaa inaad had iyo jeer haysato ogolaanshahaaga joogitaanka oo aad xafido CNP.

Xeerka Tirooyinka Shakhsi ahaaneed / CNP waa mid aad muhiim u ah sababtoo ah waa lambarka aqoonsiga gaarka ah ee qof kasta. Lambarkan waxa uu ku qoran yahay sharcigaaga daganaanshaha, iyada oo la raacayo sharciga.

Dukumeentiyada kale waa inaad haysataa:

- **Shahaadada dhalashada.** Haddii aad leedahay ilmo ku dhashay Romania, waxaa kugu waajib ah inaad ka diiwaan geliso dhalashadiisa Xafiiska Xaaladda Madaniga ah. Diiwaangelinta dhalashada ee diiwaanka xaaladda madaniga ah waa lagama maarmaan si loo helo **shahaadada dhalashada**.
- **Dukumentiga safarka.** Waxaad u safri kartaa meel ka baxsan Romania kaliya haddii aad haysato dukumeenti socdaal. Dukumeentigan waxaa soo saartay IGI ka dib soo gudbinta codsi ku saabsan arrintan iyo bixinta tixgelintiisa.

Tusaalaha ogolaanshaha joogitaanka ee qaxootiga iyo dadka leh ilaalin hoose

> Waa muhiim inaad haysato dhammaan waraqadah ee ay bixiso IGI ama maxkamadda ku siisay qaabka ilaalinta. Ha tuurin waraqadaha ama cademah rasmiga eh waa u baahan doonto mustaqbalka.

Barnaamijka isdhexgalka

Barnaamijka is dhex galka waa qorshe iyo adeegyo ay siiso dawladda Roomaaniya iyada oo loo sii marayo IGI dadka la siiyay ilaalinta caalamiga ah. Haddii aad tahay qaxooti ama aad leedahay heerka qof ilaalin hoose ku leh Romania, waxaan kugu dhiirigelineynaa inaad codsato barnaamijka la qabsiga kaasoo kaa caawin doona inaad la qabsato bulshada Romania.

> Waxaad iska diiwaan gelin kartaa barnaamijka la qabsiga ugu badnaan 3 bilood ka dib marka aad hesho qaab ilaalin ah (ka IGI ama maxkamada). 3 bilood ka dib ma sii qori kartid barnaamijka isdhexgalka. Si taxadar leh uga fakar ka hor intaadan diidin fursadan!

Barnaamijka isdhexgalka ayaa ku siin kara:

- Hoyga, marka la codsado, xarumaha IGI muddada aad ku jirto barnaamijka isdhexgalka (ilaa 12 bilood);
- Koorasyada luqadda Romania inta lagu jiro xilliga aad ku jirto barnaamijka isdhexgalka (ilaa 12 bilood);
- La-talin iyo kaalmo bulsho/maskaxeed iyo gargaar caafimaad;
- Fududeynta helitaanka suuqa shaqada. Sarkaalka la qabsiga ayaa kaala talin kara xuquuqda shaqo-helidda, koorasyo-xirfadeedka diyaarsan, aqoonsiga shahaadada iyo iska-diiwaangelinta Hay'adda Shaqaalaynta (xafiiska u fududaynaya helitaanka suuqa shaqada);

- Adeegyada gaarka ah ee carruurta iyo caawinta helitaanka gunnada carruurta;
- Kadib markaad dhameysato barnaamijka, waxaad codsan kartaa taageero dhaqaale si aad ugu bixiso hoy ka baxsan xarunta, adigoo bixinaya ilaa 50% kharashka hoyga, ugu badnaan hal sano;

Laga bilaabo marka aad iska diiwaan geliso barnaamijka isdhexgalka, waxaad yeelan doontaa waajibaadka soo socda:

- Waa inaad ka qaybgashaa hawlaha ku qoran qorshaha la-qabsiga shakhsiga;
- Waa inaad ixtiraamtaa nidaamka nidaamka gudaha ee xarunta hoyga;
- Waa inaad ku wargelisaa IGI isbeddel kasta oo saamayn kara ka qaybgalka hawlaha la qabsiga ama bixinta kaalmada maaliyadeed ee aan la soo celin karin.

Waxaad xaq u leedahay inaad masualka isdhexgalka ka codsato inuu joojiyo barnaamijka laqabsashada ugu badnaan muddo 3 bilood ah, adigoo u sheegayo sababaha kaa celinaya ka qayb qaadashada hawlaha.

Kaalmada maaliyadeed ee aan la soo celin karin

Kaalmadan lacageed waxa loola jeedaa in lagu siiyo taageerada aad u baahan tahay bilowga la-qabsigaaga bulshada Romania. Waxaad heli kartaa caawimadan kaliya haddii aadan is-maareyn karin oo kaliya ugu badnaan 12 bilood. Gargaarkan waxaa loo sameeyay in lagu daboolo baahiyahaaga aasaasiga ah, sida tas-hiilaadka, cuntada, dharka, waxayna ku xiran tahay ka qaybqaadashada hawlaha lagu bixiyo barnaamijka is-dhexgalka. Haddii aadan iska diwaangelin barnaamijka isdhexgalka iyo haddii aadan ka qayb qaadan hawlaha, deeqda waxaa laga yaabaa in la hakiyo ama la joojiyo.

Si aad u hesho kaalmadan lacageed, waa in aad sida ugu dhakhsaha badan codsi ugu dirtaa sarkaalka isdhexgalka ee IGI, 3 bilood gudahood ugu dambayn marka lagu siiyo qaabka ilaalinta. Haddii aadan codsiga ku soo gudbin ugu badnaan 3 bilood gudahood, waa la diidi doonaa.

Sarkaalka isdhexgalka ayaa kaa caawin doona inaad hesho dukumentiyada lagama maarmaanka ah. Xusuusnow in caawimadani ay tahay mid ku meel gaar ah oo aad heli doonto hal mar oo kaliya inta aad nooshahay. Aad bay muhiim u tahay in la helo habab aad ku masruufto naftaada mustaqbalka fog adiga oo hela shaqo sharci ah ama furto ganacsi.

Midaynta iyo isu keenida qoyska

Haddii aad leedahay xaas, caruur ama waalid ay dhibaato ku haysato), waxaad dib ugu midoobi kartaa Romania iyada oo loo marayo nidaamka isu keenida qoyska ama midaynta. Waxaad bilaabi kartaa nidaamkan isla marka aad noqoto ka faa'iidayste magangalyada caalamiga ah.

Waxaad la xiriiri kartaa xafiiska IGI ee kuugu dhow si aad u ogaato macluumaad dheeraad ah.

Sawir koodka si aad u gashid shabakada GII

> Way wanaagsan tahay in la xasuusto in machadka ka mas'uulka ah is-dhexgalkaaga Romania uu yahay IGI. Intaa waxaa dheer, waxaa jira hay'ado aan dowli ahayn oo bixiya gargaar dhammaystiran.

Marka laga reebo kuwa hore loo sheegay, waxaad leedahay xuquuq la mid ah tan muwaadinka Romania, **marka laga reebo xuquuqda siyaasadeed**.

Daryeelka caafimaadka

Waxa aad xaq u leedahay in lagu siiyo gargaar caafimaad si la mid ah shuruudaha muwaadin kasta oo Romanian ah. Romania, muwaadiniintu waa inay codsadaan caymis caafimaad si ay u helaan adeegyo caafimaad oo dhammaystiran. **Waxaad xaq u leedahay caymis caafimaad oo bilaash ah haddii:**

- Aad ka yar tahay 18 sano;
- Waxaad tahay inta u dhaxaysa 18-26 sano oo aad tahay arday ama arday aan dakhli lahayn;
- Aad leedahay naafo iyo shahaado caddaynaysa tan;
- Aad uur leedahay oo aadan haysan dakhli deggan oo ka badan ama la mid ah mushaharka ugu yar ee dhaqaalaha
- Xaasku waxa uu leeyahay caymis caafimaad, mana lihid dakhli (la-caymis).

Sidoo kale, haddii si sharci ah laguugu shaqeeyo, loo-shaqeeyahaagu waxa uu ku qasban yahay inuu bixiyo tabarucaada nidaamka caymiska.

Haddii aan lagugu darin mid ka mid ah qaybaha aan kor ku soo sheegnay, waa inaad bixisaa kharashka caymiska caafimaadka. Waxaanu kugu dhiirigelinaynaa inaad bixiso kharashka ku baxaya nidaamka caymiska caafimaadka laga bilaabo wakhtiga aad heshay qaabka ilaalinta. Haddii aad mar dambe is-diiwaangeliso, waxaad **dib u bixin** doontaa caymiska caafimaadka ugu **badnaan 6 bilood**.

Si aad caymis u hesho waa inaad bixisa tabarucaad bille ah (5.5% mushaharka ugu yar).

Si aad uga faa'iidaysato adeegyada caafimaadka sida qof caymis ah, waa in aad marka hore la xiriirto Guriga Caymiska Caafimaadka (CAS) oo aad iska diiwaan geliso dhakhtarka qoyska.

Shaqaaleysiinta

Shaqaalaysiinta iyo madax banaanida dhaqaale ayaa ah shay muhiim u ah isdhexgalka. Waxaad xaq u leedahay inaad gasho suuqa shaqada iyadoo la raacayo shuruudaha muwaadiniinta Romania.

Uma baahnid OGOLAANSHAHA SHAQADA RUMAANIYA.

Si kastaba ha ahaatee, loo-shaqeeyaha ayaa ku waydiin doona foom aqoonsi oo caddaynaya inaad si sharci ah ugu nooshahay Romania (oggolaanshaha degenaanshaha). Macluumaad dheeri ah iyo caawinaad arrintan la xiriirta, la xiriir sarkaalka isdhexgalka ee IGI iyo wakaaladda shaqada ee magaalada aad degan tahay, si aad isu diiwaan geliso shaqo doon ahaan. Waxa kale oo jira koorasyo xirfadeed oo aad heli karto, taasoo ku xidhan rabitaankaaga iyo heerkaaga waxbarasho.

Waxbarasho

Markaad tahay qof la siiyay magangelyo caalami ah, waxaad leedahay xuquuq waxbarasho oo la mid ah tan muwaadinka Romania. Intaa waxaa dheer, marka la barbar dhigo koorsooyinka luqadda Roomaaniga ee la abaabulo inta lagu jiro barnaamijka isdhexgalka, waxaa sidoo kale jira fursado waxbarasho oo kuu ogolaanaya inaad sii wadato waxbarashadaada Romania. Waxaa jira sharciyo gaar ah oo nidaamiya gelitaanka carruurta ee waxbarashada, waxaana muhiim ah in ay bilaabaan dugsiga sida ugu dhaqsaha badan.

Adeegyada bulshada iyo faa'iidooyinka

Waxaa jira adeegyo bulsho iyo faa'iidooyin kala duwan oo aad heli karto ka dib marka lagu siiyo nooc ka mid ah ilaalinta caalamiga ah. Waxaan kugula talineynaa inaad weydiiso sarkaalka isdhexgalka suurtagalnimada helitaanka iyaga iyo shuruudaha ay tahay in la buuxiyo. Hay'adda leh mas'uuliyaddan waa Agaasinka Guud ee Caawinta Bulshada iyo Ilaalinta Carruurta (DGASPC).

Haddii aad leedahay xaalad degdeg ah, waxaad ka wici kartaa 112 nooc kasta oo taleefoon ah, wakhti kasta oo maalinta ah, lacag la'aan. Lambarkan waa khadka tooska ah ee **booliiska, ambalaasta iyo dab-damiska**.

112

Mustaqbalka

Ma jiro hal qaacido ama qaacido ku habboon ka mid noqoshadaada bulshada Romania. Wadankii ku siyay magangalyada caalamiga ah ayaa balan qaaday is dhexgalkaaga. Laakin adiga ayay ku xiran tahay in aad ka qeyb qaadato howsha oo aad sameyso dadaal kasta si aad xubin firfircoon uga noqoto bulshada aad la nooshahay.

Working together

GOLAHA QARANKA EE QAXOOTIGA (CNRR)
Cinwaanka: Strada Viesparilor no. 19, Dabaqa 2aad, Qaybta 2, Bucharest
Tel: +4021 312 62 10
Fakis: +4021 312 62 10
Iimayl: office@cnrr.ro | www.cnrr.ro

Hay'adda Qaramada Midoobay u qaabilsan Qaxootiga - Wakiil ka ah Romania (UNHCR Romania)
Cinwaanka: Bulevardul Primaverii no. 48 A, Qaybta 1, Bucharest
Taleefanka: +4 0723 653 651
e-mail: rombu@unhcr.org | www.unhcr.org/ro/

Kormeerka Guud ee Socdaalka - Agaasinka magangalyada iyo isdhexgalka
Cinwaanka: Tudor Gociu Street, nr. 24 A, Qaybta 4, Bucharest
Taleefanka: +4 021 450 11 34
Fakis: +4 021 450 17 29
e-mail: dai.igi@mai.gov.ro | https://igi.mai.gov.ro/

AFEEF:

Daabacaadan waxaa gacan ka geystay Xafiiska Hay'adda Qaramada Midoobay u qaabilsan Qaxootiga iyo Kormeerka Guud ee Socdaalka. Qofka kaliya ee mas'uulka ka ah nuxurka daabacaadan waa Golaha Qaranka ee Roomaaniya ee Qaxootiga, agabkuna qasab ma aha in uu matalo jagada rasmiga ah ee Hay'adda Sare ee Qaramada Midoobay ee Qaxootiga ama Kormeerka Guud ee Socdaalka.